

Preplatiti za Šibenik
I Hrvatsku godišnje K. 14,-
polugodišnje I tromjesečno suraz-
mjerno, mjesečno K. 1,20
Pojedini broj 10 para
Oglasi po cijeniku
Platiti u utuživo u Šibeniku.

HRVATSKA MISAO

Izdanje orijedom i subotom

Uredništvo i uprava nalaze se na trgu
sv. Franje iza obć. perivoja
Vlastnik, izdavač i odgovorni uređ-
nik JOSIP BREŽER
Tiska: Hrvatska Zadruga Tiskara u
Šibeniku, u z. s. o. j.

God. I.

Šibenik, 30 kolovoza 1913.

Br. 15.

Svadja radi jednog ručka.

Dalmatinski koalicionaši nehtje-
doše da okuse djakonija s Attemsove
sofe. Osjećajući se usljed tog div-
skog koraka „nebotični“, sa majeste-
tične visine narodnih vidika dođoše
drugovima onkraj Velebita nekoliko
lekcija u stilu revolucionarnog radi-
kalizma.

„Srbobran“ izrugiva se ovom
radikalizmu dalmatinskih svojih prij-
telja, radikalizmu koji se sastoji u
tome da se ne ide nekome na ručak.
Gg. Pribičević, Lorković, Popović
žale što njihovi dalmatinski drugovi
pokazuju tako malo shvaćanja starog
hrvatskog gostoljublja (kada se radi
o križevačkim štatutima, onda su i gg.
Pribičević & comp. Hrvati). Već iz
poštovanja prema tom staro-hrvatskom
običaju ne pristoji se odkloniti poziv
na jedan ručak, pogotovo ne na ru-
čak preuzvišene gospode. Toga se
držali opozicionaši poput pok. Vr-
bančića kada sjedili za Kluenovom
sofom i Srbobranovi prijatelji kada
ne prezeše ni Rauchovih djakonija.
Dr. Drinković je također bio u staro-
hrvatskom stilu kada je prošle godine
podržavao svoj želudac Attemsovom
sladkišima, a i častni Biankini u po-
znatij historičkoj zgodovini o uskrsnim
jajima preuzvišene gospodje Davidove.

Gospoda oko „Srbobrana“ po-
ručuju koalicionašima u Dalmaciji,
da, prije nego hoće davati lekcije o
radikalizmu njima, radikaliju sami
svoju politiku, jer odklon ručaka
Attemsovih nije nikakav radikalizam,
ma više mušice razsrdjene prpošne
dječice.

Kako vidimo, u Drinkovićevoj
najnovijoj jedinstvenoj narodnoj po-
litici došlo je do zbrke, koja bi mogla
biti osudna kada dr. Drinković ne bi
znao naravnati svoj dalekozor visokih
narodnih vidika. Ali on je u narav-
navanju, adjustiranju ili bolje u pri-
lagodjivanju nenadkriljiv majstor. Da
ne trpi njegova „radnja“, on je kadar
za čas suspendirati svoj revolu-
cionarni program, odbijati od sebe i
najmanju sjenku revolucionarnog radi-
kalizma. Dobrog je želudca, koji zna
probaviti i Attemsove sladkiše i fra-
tarske ostrotine, pa i crno-zute sre-
brnjake i zlatiše, makar zaudarali i
klerikalnim pljesnom.

Pa i nije li grehota rad jednog
ručka bataliti tako krasnu idilu u kojoj
se u bajnu dugu preljevaju sve šaro-
like pa i opriječne boje, u kojoj
nalaze mjesta Skerleczovi poklonici i
nagodbenjaci poput Tuškana, Popovića,
Lorkovića, i revolucionarci poput Iv-
čevića, Katnića, Simića, nesebičnjaci
poput Makjeda, antiaustrijanjaci poput
c. i k. admirala Biankina, „političke
budnice“ poput Trumbića i čiste
Suzane poput Krstelja i Drinkovića!

„Sloboda“ je, nakon onog posta
na kraljevstvu, otvorila bila topove
težkog kalibra proti koalicioni, naročito
proti Lorkoviću i Popoviću radi ni-
hiovih šterberskih izvava nakon Dojči-
čeva atentata. Par dana kasnije, sve-
čanog je opozvala sve one psovke i
sumnjičenja opravdavajuće se slabocno
uslijed onog posta. Uistinu „Sloboda“
bila se izračala previše, tako da je
uslijed njenog radikalizma ozbiljno
bilo ugroženo revolucionarstvo Drin-
kovićevo, kojemu je i pakt stranke
prava sa hrv. srbskom koalicionom
previše konstitucionalan, konzervativan,
da ne nalazi riječi osude protiv koali-
cije jer ga je pogazila i povrtila se
— magjaronstvu.

Namjestnik grof Attems bit će se
snebiovać gledajući kakva čuda njegov
ručak pravi. *Tant de brut pour une
omelette!* Ručak namjestnikov stavio
je u složne redove jedinstvene poli-
tike hrvatsko-srbske toliko zbrke,
meteža, meteža, da se je ozbiljno
bilo bojati za zdravlje nedonoščeta.
„Srbobran“ je međutim dao razumjeti,
da ono neučestvovanje na ručku grofa
Attemsa nije baš toliko strašilo, da je
tek mrzovolja onoga koji neće da
jede kruha samo da dobije pečenke,
da je dakle taj Makjedo-Trumbić-
Drinkovićev radikalizam jednak Lor-
ković-Popovićevu mameluvcu, tek što
se ovi sada drže one, da umiljato janje
i dvije majke sisa.

Šibenik, 30 kolovoza.

Vič. Prodan o austrijanštini. Jedna
od karakteristika polemike — veli pred-
sjednik naše stranke vič. Prodan — koju
od duže vremena vodi, na svoj način, „Hr-
vatska Rieč“, jest borba proti austrijanštini.

„Hrvatska Rieč“ trudi se dokazati, kako
se austrijanština ili u obće vladovanje
uvlači i u pravaške redove. Na žalost to nije
novost. Austrijanaca i u obće vladovaca
bilo je vazda s ovu i s onu stranu Velebita,
u svim strankama, pa nije čudo ako se i
koji pravaši nadje u tom nesretnom kolu.....
Mi držimo, da su austrijanjci u stranci prava
riedki, svakako rjeđi nego u jednoj drugoj
stranci, već radi toga što je bit pravaštva u
ljubavi domaćega i u odstranjanju tuđega,
te su pravaši i austrijanština, ko i pravaši te
magjaronština, kontradikcija, na antipodima.
Nije tako sa drugim strankama. Ove
se sve više manje poznaju baš po tom što
imaju svoje uporište vani. Sve su naše po-
litičke stranke izim pravaške više manje sklone
tuđinstvu i s njim šuraju i družu se na štetu
domaćega hrvatskoga elementa.

Tako je. U nas i narodna hrvatska
stranka bila je do nedavna, a i danas nastoji
biti, ne samo vladajuća, nego uprav vladina.
I sam „Nar. List“ znao joj je u bojim ča-
sovimu to predbaciti. Talijanska stranka
bila je već u prvine „konstitucionalna“ cen-
tralistična. „Srbi na primorju“ bili su joj u
Rodičevo doba i kašnje tjesni prijatelji i su-
borci. Kluenova era u Banovini je poznata:
jedino pomoću Srba on je mogao za skoro
četvrt vjeka da zalte prava Hrvatske, a „Srbi
radikali“ radikali su i dan danas više proti
hrvatsstvu nego proti vladi. Srbi u Bosni,
većina njih, nije još promienila svoje dno-
stališne nazore, jedino proti hrvatskoj državnoj
mislil napere.

Iz svega ovoga proizlazi, da stranka
prava ima „prijatelja“ kod kuće na pretek.
Istina, kreće gleda toga na bolje i
stranka prava je dužna ne smetat evoluciju,
u koliko je gdje ima. Ali i tu ne treba se
preveć pouzdavat u one koji imaju čielu
crnu prošlost za sobom. Tim manje pokle
zajednički istupi, koje smo zadnjih doba
doživjeli, niju skoro nijedan bili direktno
za hrvatsvo.

Da je pravo hrvatofilstvo po sriedi
ne bi se narodno-hrvatsko-demokratska
straka odmetla u hajduke kadgod vidi, da
vlada, i proti duhu i proti slovu zakona,
nije voljna gonit mak na konac proti pra-
vašim. Da je prava hrvatofilstva ne bi sve
stranke, od prve do zadnje, i u mirno doba
i u doba izborne borbe bile ko jedna duša
proti pravašim i njihovoj stranci, premiša
znadu, da je ona jedina prava, iskrena i
dosljedna predstavnica one hrvatske državne
ideje, koja ide direktno za tim, da sršni
dualizam i hegemoniju Nijemaca i Magjara,
i ide direktno za tim, da na Zapadu Bal-

kana stvori najveći nasip proti prodiranju
„Dranga nach Osten“.

A što se tiče tog svog razpoloženja
prema stranci prava, sve stranke, i nakon
balkanskog rata, ostaju jednako njoj ne-
prijažne.

One i dan danas gledaju sad na Beč
sad na Peštu. „Suncokret“ njihov nije još
promienio svoju narav. Pitajte srbsko-hrv.
koalicionu nije li tako.

Razumljivo je dakle, ako pravaši,
opareni, pušu i u hladnu kašu i nijušu
voljni sijat se gdje druge stranke neće da
niknu i razumljivo je ako, gore nego sa
skepsom, gledaju pravaši na mjestna bra-
ti-njenja sa elementima koji primaju ta
bratimljenja i daju se u zajedničke istupe
jedino ako drže, da to njima pruži u sa-
dašnjosti ili može koristiti u budućnosti.

Ovo još dodatno rekomo, da se zna
zašto pravaši van Šibenika nijuše se pri-
dužili „Hrvatskoj Rieči“ u nje borbi proti
austrijanštini u sadašnjem momentu i zašto
ne žele, da se spor proširi.

Pismo iz Njemačke.

München-Gladbach, 25. VIII. 1913.

Znamenitosti grada. — Razgovor sa Dr.
Brauns-om, ravnateljem njem. „Volksvereina“.
O hrv. radnicima u Njemačkoj.

Ovo se dana nalazim u slavnom Glad-
bachu, poznatu u Hrvatu zbog njegovih
stručnih ustanova. Put, koji sam prevalio
do ovog mjesta, ugodan je, jer: Ljubljana,
Salcburg, Monakov, Frankfurt, Koln i Aken
lijepi su i velebiti svjetski gradovi. Okolica
sadašnjeg mog boravka odlikuje se
svenovitim šumama, koje pružaju strancu
prigodu, da ih u dokonici obadje.

München-Gladbach postoji od dav-
nine, jer jur god. 973. stavio mu je temelje
kolinski nadbiskup Ger. Današnji se je
naziv uzdržao po benediktinskoj opatiji,
koju je gordi Napoleon g. 1802. sa licem
zemlje sranio, a opet i za razliku od
Bergisch-Gladbacha, grada nalazećeg se u
okolini grada Kolina. Nutrina samog grada,
sa kakovih 66.000 stanovnika, zaslužuje
osobitu pažnju svakog posjetitelja. U ovom
mjestu urođenici su posve uljudni naprama
strancu, tako da će odavle odnijeti svakog
najljepšu uspomenu iz jednog njemačkog
grada. Najglavnije ovdje što mora svakoga
zanimati jeste glasovito njemačko strukovno
društvo pod nazivom „Volksverein“, koje je
nemurli katolički velikan Windthorst g. 1891.
zasnovao. Naravno, da sam se i ja o tom
društvu najradije propitkivao. Preko nekogih
znanaca doznao sam za izvanrednu naklo-
nost već. Dr. Hinka Brauns, ravnatelja
društva. Nakon pregledanih znamenitosti
po gradu, nastojao sam prištediti si dosta
vremena, da se uzmognem s tim njemačkim
živicim velikanom porazgovoriti.

Prije nego prijedem na moj razgovor
sa već. Dr. Braunsom, vrijedno je da iz-
nesem samo spomenom nekoje najzname-
nitije tačke u Gladbachu, na kojima sam
se ja osobitim zanimanjem zaustavio. Na
prvom mjestu iziće se zgrada „Volksverein-a“
sa bogatom tiskarom, knjižnicom i društve-
nim prostorijama, koje sam obišao u pratnji
gosp. upravitelja tiskare i drugog dragog
mladića gosp. Theo. Carmanus-a. Na drugom
mjestu zaslužuje posjet golemu i kom-
odna bolnica za sušicave ženske sa ka-
kovih 150 postelja u najbližoj okolini grada,
koju drže milosrdne sestre, među kojim
dužnim poštovanjem i zahvalom spominjem
č. majku predstojnicu Kristofu, koja mi je
najucitvije pokazivala skupocjene predmete
i udobnosti ove bolnice. Nadalje obišao
sam i gradski muzej, koji nije baš vele-
gradski, a o drugim zgradama i ustanovam

nemoguće mi je ovdje govoriti, jer bih se
na dugo zavukao. Dovoljno je reći, da je
grad i okolina bogata raznim tvornicama,
kao predionicama i t. d. Djelatnost „Volks-
vereina“ razvijena je u raznovrsne strukovne
ogranke. I druga društva živu ovdje živim
životom, kao: ženske udruge („Frauenvereine“)
dobrotvorna društva („Wohltätigkeitsvereine“)
itd. Dok sam sve ovo gledao, bio je samnom
i nadobudni gimnazijalac Jozef Bäumer.

A sada da vam javim koju iz razgo-
vora sa već. ravnateljem „Volksvereina“.
Bijaše subota popodne. Sa jednim Holan-
dezom potražio sam stan Dr. Brauns-a. Na
žalost nijesam mogao s njim odmah go-
voriti, jer ga u stanu nije bilo. Gdje sestra
telefonirala mu je u „Volksverein“, da jedan
Hrvat želi s njime govoriti. Već. Dr.
Brauns odmah je po telefonu urekao ročište,
naime u 7 sati na večer. Čekao sam željno
taj sat, koji će me upoznati sa velikim nje-
mačkim trudbenikom na socijalnom polju.
Zvoni 7 sati i ja se već nalazim u „Bene-
diktinerstrasse“ pred njegovim stanom.
Uprem prstom u električno zvonce, a ona
je na mene neopisivo ugodni utisak učinila.
Predstavljam se kao Hrvat, a on meni kao
Dr. Brauns. Meni nije trebalo daljih
opisa o veličini njegove osobe, jer sam
dosta toga čitao po raznim njemačkim no-
vinama. Iza veltonskih izraza zadržimmo u
socijalno-politički razgovor. Najprije me je
on upitao o balkanskom ratu i zaželio je,
da mu dotičnim proturazlozom, ako mogu,
držanje njemačke štampe o tom ratu po-
bijem. Bacio sam se iz daljega na prirodne
zahtjeve balkanskih naroda i došao sam
do aktuelnih pozicija sa strane Balkanaca
pri ovom ratu. Dr. Brauns pažljivo je slu-
šao svaku riječ, jer, reče mi, moram do
malog jedno predavanje o toj stvari držati
pred njemačkom publikom. Ali, nadoda on,
uz koga su katolici Hrvati i, u jasnom od-
govoru, zašto? Otvoreno sam mu iznio
opravdano naše javno mnijenje, proti ko-
jemu on nije imao ništa reći. Tim smo
svršili jedno političko pitanje, i odmah
se nakon toga upustili u socijologiju.
Između mnogih izmjenjenih upita i odgo-
vora pala je riječ i na hrvatske radnike u
gornjoj Njemačkoj. Za pravo reći, ja nijesam
znao, da se u samoj okolini grada nalazi
lijepe broj hrvatskih radnika, jer da sam
za to prije znao, bio bih nagodio svoje
putovanje tako da obidjem i našu braću u
tuđini. Siao mi je pričati o njihovoj mo-
ralnoj kakvoći. Neugodnim čuvstvom slušao
sam njegove riječi o našem radniku. Kako
sam se i kašnje još očevidnije uvjerio, pri-
povjeda mi je već. ravnatelj, kako se
Hrvati kod njih opijaju dobivenim novcem
preko tjedna, kako zaziru od crkve i oltara,
kakao najradije kavge zameću i što ti ja
znam drugo. Vidio je Dr. Brauns, da se je
to mene ljuto dojmilo, pa je uzastopce
nastavio ovako:

„Dobro bi bilo, kad bi se vaši bi-
skupci zauzeli, te nam poslali amoke kojeg
svećenika Hrvata, koji bi u zajednici s nama
mogao svoje ljude k pravoj stazi privaditi.“
Zalosan je, da takovi radnici među nama
borave, jer po njima sudimo i njihov narod.“

Tu su doslovce riječi već. Brauns-a,
koje ja vama tamo na razmišljanje upuću-
jem. Iz daljnjega razgovora razabrao sam,
da se je mnogo Hrvata ovo zadnjih godina
am zaliječalo: doktora, svećenika, akad-
emičara i t. d., na da se nikakav nije htio
detaljno izpitati o svojoj subrači Hrvatim,
namještenim kao radnicim po Njemačkoj.
S toga da bi bilo najzgodnije, reče mi on,
kad bi se koji vaš čovjek uzput dao infor-
mirati o stanju vašeg radnika, kojega vi
možete lakše i bolje razumjeti nego li mi
stranci. Ja sam mu kazao o zamišljenim
misijama franjevačke redodržave sv. Ćirila
i Metoda, ali on mi odgovori: nije tu ni
časa častiti, jer radnik skapa od nužde.“

Takav poučni razgovor sa Dr. Braun-
som trajao je do 11 sati na večer, tako da

je trebovalo, da posreduje i iznimna švapska gostoljubivost sa vinom, koje o bok može stati vašem „dalmatincu“. Jer smo se primicalj manjim urama, ja sam se morao najodurnije zahvaliti na gostoljubivosti i pouci večeg. gosp. ravnatelja Dr. Brauns-a, čije pobude i naputke za naš hrv. socijalni rad neću nigda zaboraviti.

Naši dopisi.

Sinj, 26 kolovoza.
U nedjelju 24 o. m. bio je otvor nove sokolane, te je tom prigodom upriličen i slet cijele župe u ovu našu ubavu varoš.

Mjetni Soko već se dugo spremao da slet što ljepše izpune. U tu je svrhu uprava Sokola još pred skoro mjesec dana pozvala pismeno občinu da sletu sudjeluje, a posebno odaslantstvo, među kojima i gg. Dr. Bulat i Dr. Uroš Masović, došlo je ustmeno pregovarat o sletu sa gosp. načelnikom Dr. Marovićem. Gosp. je načelnik vrlo lijepo primio odaslantstva, obećao da će občina sve moguće uraditi za što sjajni doček sokolaša. I zbija občina je dala zelenilom i hrvatskim trobojnicama okiit glavnu sinjsku plokatu. Podigla dva slavoluka, na jednom bio je trobojni nadpis „Dobro došli!“ na drugom „Zdravo!“

Na dan sleta, još u ranu zoru, najvjestije mužari s „Grada“ da je svanu željno očekivani dan. Cijela je varoš bila u svečanom ruhu, svi stanovi bez iznimke stranka bijahu okićeni sagovima, hrvatskim trobojnicama, a gdje i gdje vidjela se i po koja srbska. Osobito se izicala velika srbska trobojna na kući Gosp. P. viteza Tripala. Sokolana, a tako i prostor za vježbe, bijaše narešen jednako hrvatskim i srbskim zastavama. U 7 sati sokolska je glazba obišla svirajući cijeli varoš, a na 8 sati krenula je četa sokolska s glazbom na kolodvor, kamo se sleglo i dosta naroda. Tamo se odvezlo u dvije kočije i obćinsko Upraviteljstvo sa gosp. načelnikom na čelu.

U najljepši čas došla je vijest da se je kvarkiro stroj na željeznici, tako da se vlak morao ponovno vratiti u Spljet. Uslijed toga nastalo je zakašnjenje od cijela 2 sata i tek na 10 i pō sati najvjestije mužari dođo-lazak vlaka. Na kolodvoru poredala se četa mjestnog sokola s glazbom, makarski Soko i srbski Soko iz Knina, te nekoliko članova hrvatskog i srbskog sokola iz Livna. Kad se nadošli sokolaši izkraše i poredaše, pristupi gosp. načelnik Dr. Marović s obćinskim upraviteljstvom i sred najveće tišine pozdravi ih po prilici ovim govorom:

„Gospodine župane, hrabri sokolovi! Na ime zastupnog pučanstva i ove obćine ugodna mi je dužnost, da vam damem dobrodošlicu. Želim da vaš današnji boravak bude vama ugodan a sokolskoj misli koristan. Narod ovoga kraja Sinjanin i Cetinjani, koji je u nedalekoj prošlosti junački odoljevao bijesnim nastajim turske bujice, koja je prijetila njegovom rodu, vjeri i ognjištu, zadržao je današnjeg dana zanos za borbu i junaštvom, pak stoga ljubio svim zanosom narodnu vojsku naših sokolova. Izdizuju se nad stranačke oprijeko njegov sokol samo ono što nas spaja sve bez razlike, jače tijelo, snaži duh i osvjetljuje narod, e da odoli svim mnogobrojnim navalama, koje naš narod čekaju u njegovoj borbi.

Tom željom kliče živjeti, dobro došli hrvatski sokolovi u hrvatski Sinj!“

Njegov govor popratitše usklici „živio“ i Na pozdrav odzdravio je vodja sleta g. Marasović zahvalivši se na bratskom dočeku. Nakon toga svrstase se sokolaši u povorku i krenuše u Sinj. Povorka je bila upravo veličanstvena. Pred povorkom jašo je odio sinjskog sokola na koljima pred svim g. Mirko Tripalo. Povorka je prošla kroz glavne ulice i došla pred obćinski dom, gdje čekaju g. načelnik i obćinsko Upraviteljstvo. Tu je povorka stala, zastave bijahu spuštene na počast a u isto je doba splitska glazba intonirala „Hrvatsku narodnu himnu“. Odatle krenula je povorka pred sokolanu. Tu su držali kratke govore g. Marasović i starosta sinjskog sokola Dr. S. Bulat. Nakon svečanog otvora sokolane, sokolci se razidjohu kroz varoš. Bilo ih je više stotina; gdje god si pogledao svugdje si vidio samo crvene košulje.

Staroste sokolaša bijahu na objedu u vrtu „Hotel Čipčića“. Upalo je u oči, da na tom objedu nije bio niti jedan rođeni Sinjanin. Poslije objeda nazdravljalo se

jedinstvu Srba i Hrvata, jednom narodu od Vardara do Triglava.

U 4 sata počele su vježbe sokolaša u dvorištu sokolane, koje bilo u tu svrhu lijepo uređeno i okićeno. Vježbe su bile zanimive i lijepo izvedene, šteta što je bila ulazina malo previsoka za naše prilike, te tako masa nije mogla prisustvovati vježbama. U večer je obćina dala palit umjetne vatre, a tako i cio dan pucait iz mužara. Prije odlaska došlo je odaslantstvo sokola na obćinu zahvalit se zbog susretljivosti i bratskog dočeka. Na 9 sati bio je odlazak. Masa je svijeta izpratila sokolaše do kolodkora. Uz put palilo se bengale i druge umjetne vatre. Klicalo se sokolstvu, starešinstvu, Hrvatskoj i hrvatskom Sinju.

Nakon odlaska izletnika bila je u sokolani mala zabava s plesom. I tako je svršila ova za Sinj rjeđeka ali i značajna svečanost.

Dvije su stvari upale u oči prigodom ovog sleta: prvo, da su sa strane političke vlasti bile uzete oprezne mjere sjegurnosti, svugdje svijetile žandarske bajunete, a drugo, da se pučanstvo vrlo hladno ponijelo, tako da se za dolazka i prolaska sokolaša kroz varoš nije čuo niti jedan uzklik na pozdrav.

Ovomu je svemu krivo ponašanje sinjskih demokrata, pogotovo on njihovog vodje Dr. P. Grizogona. Kako je već izaknuto, uprava mjestnog Sokola pozvala je obćinsko upraviteljstvo da slaviju sudjeluje, koje se i odazvalo. Odmah nakon prihvata sudjelovanja sa strane obćine, nastala su rovarjenja demokrata proti načelniku. Rovarilo se među građansvom i među pučanstvom okolice. U zadnje dane toliko su strasti neke zaslijepile, da se Dr. Grizogono usudio čak i prijetica pisma slati. Prijetio je da će se dogoditi svega i svačesa, ako se Dr. Marović usudi doći na doček sokolaša. Da je to izazvalo reakciju, da su se duhovi uzrujali, svak će pojmiti. Tko je taj Grizogono koji će nam u Sinju zapovijediti? Što je on ovdje?

I zaradi jednog Grizogona morao je Sinj za sokolskog sleta izgledati kao u obsadnom stanju, moralo se mirno pučanstvo sve varoši i krajine uzrujavati, nije moglo da svoju braću sokolaše pozdravi kako je želio.

Drniš, 29 kolovoza.

(Naš Zemaljski Odbor). Pred nekoliko mjeseci i nakon smrti pk. N. Nakića-Vojnovića ostalo je izpražnjeno mjesto pokrajinskog nadcestara sa sjetlom u Drnišu.

To je mjesto dosta važno, te bi se moralo od dotičnih natjecatelja zahtijevati barem površna tehnička i nazređna sposobnost i naobrazba, kao i učinjena šestmesečna praksa i ocjena jednog ck. poglavarstvenog tehnika.

Buduć se popunjenje tog mjesta bilo dosta odlučilo, mi smo zbija mislili, da naš pravlični, nepristrani i revni zemaljski Odbor baš za to oteže, dade uzgome poboljše izpitati nužne i zahtijevane sposobnosti dotičnih natjecatelja za to važno mjesto.

Netom ono mjesto ostalo prazno, naš Romeo I. Ljubić šalje izjavu pravaškoj čitaonici, u koju je bio pristupio prigodom prvih obćinskih izbora, kad ga žalibogo bili izabrali za obćinskog prisjednika, u kojoj izjavi jednostavno kaže, da prestaje biti članom. Ali vrijedni Romeo nečasi ni časa, već, po svom običaju i značaju, kapu na čelo i oči i uskače u Skelin-Curlinov tabor, pak mi tumači pravaške planove i zaključke. To zapravo nije nitkoga iznenadilo, jer je to Romeo običaj. Ipak nikomu nije niti na kraj pameti došlo, da bi se on (Romeo) kao analfabeta usudio aspirirati na mjesto jednog pokr. nadcestara. Ali on je smion i umišljen, pak se nameće i leti u Zadar, da uvjerava kako će on sa podređenim cestarima od Mostina, Sinja i sa „.....“ dućanskom firmom osigurati izborni položaj vajnoj četi oko Zemaljskog Odbora, a oni ga zato na svačije čudo bezodvalno nagradjuju već u naprijed imenovanjem pokr. nadcestarom, zastupavajuć uzprkos svim zakonima i naredbama brojne natjecatelje sa tehničkim sposobnostima i kao certifikatiste sa učinjenim praksama itd.

Znatilježni smo kako će ti današnja trgovački šegrt vršiti svoju zadaću i urediti i onako zapuštene pokr. puteve.

Domaće vijesti.

Položaj u Banovini. „Hrvat“ priobćaje: Stanka u političkim, događajima,

na koju smo se kroz vrijeme prvog kome-sarjata već pričuli, a koja je bila prekinuta dolazkom drugoga komesara, baruna dr. Ivana Škerleca, kao da će opet nastupiti. Jer ne samo da se kraljevski povjerenik nalazi u bolnici, nego će sada, kako se čuje, politička stanka i dulje potrajati, pošto će kraljevski povjerenik, poslije svog izlaska iz bolnice, morati otići na odugli oporavak. Prema tome hrvatska javnost mora biti spremna na to, da neće tako brzo doći ni do kakvih političkih pregovaranja, a još manje do kakvog razpletanja hrvatske krize.

Nova unionistička stranka u Hrvatskoj. „Budapester Tagblatt“ javlja iz Zagreba, da sveučilišni profesor dr. Franjo Spevec namjerava u društvu sa nekoliko mladih sveučilišnih profesora i docenata sastaviti novu unionističku stranku. U stranku bi bili primljeni u prvom redu članovi Tomasićevi i Rauchove grupe kao i izvanstranački stari unionisti. Osnova je predložena u obširnem memorandumu ministru predsjedniku grofu Tiszi.

Priestolonasljednik neće u Bosnu. Bečka „Neue Freie Presse“ prima iz Salzburga slijedeće: Vjest nekih novina o pohodu nadvojvode Franje Ferdinanda u Bosnu, koji bi imao namjeru obaviti u blizje vrijeme, označuje se sa mjerodavne strane podpunoma neizpravnom.

Prijava drž. odvjetništva proti Dojčiću. Zagrebačko drž. odvjetništvo podnio je proti Stjepanu Dojčiću uz redarstveno povjereničvo za grad Zagreb prijavu, u kojoj ga radi atentata na baruna Škerleca tuži radi zločina pokušaja potajnog umorstva (§ 135. kaz. zak.) a radi jednog govora držanog u Americi i jednog članka u američkim listovima radi zločina uvredje Veličanstva (§ 63. kaz. zak.), zločina uvredje cesarske kuće (64 kaz. zak.) i zločina smetanja javnoga mira. Pošto je to stečaj zločina, imala bi se kazna odmjertiti obzirom na § 34. kaz. zak. po zločinstvu onom, za koji je određena kazna oštrija, s obzirom ništa ne manje i na ostala zločinstva, dake u ovom slučaju po § 138. kz., koji govori o kazni pokušaja umorstva, te razlikuje prema kvalifikaciji kaznu teške tamnice od 5—10 god., 10 do 20 god. a u okolnostima osobito otečajućim i do smrti. Ove zadnje dvije stavke dolaze prema prijavi drž. odvjetništva u obzir kod Dojčića.

Mjere proti stranim državljanima u Trstu, poduzete od namjestništva, a uperene u prvom redu proti talijanskim podanicima, izazvale veliko nezadovoljstvo u talijanskoj i njemačkoj štampi. U pitanju je intervenrala ista talijanska vlada, a konac je bio, da je Austrija morala i u ovom pitanju popustiti. „Fremdenblatt“ naime donosi slijedeće:

„Više je određaba tršćanske gubernije, koje se tiču otpuštenja stranih pripadnika iz javne službe tršćanske obćine, dalo povoda javnoj kritici i komentaru. U ovom pisanju valja ustanoviti neke znamenite momente i osvjetliti zastranjenje tih komentara. U tršćanskim se događajima radi o dokumitu staroga običaja kod obćinske uprave, to jest, da se ukine namještanje stranaca, koji su više puta zaposjeli različite službe na štetu domaćih konkurenata. Domaće su se oblasti više puta bavile tim pitanjem, ali nijesu mogle skloniti gradske uprave, da im popusti, niti su mogle naći lijeka tim nereditima. S obzirom na to, da se je grad Trst prema naredbama oblasti uvijek držao negativno, to je tršćansko namjestništvo bilo primorano, da se u smislu pozitivnog zakona umiješa u taj nezakoniti postupak i da pribavi vrijednost svojim odredbama. Ne treba naposeb naglasiti, da su te mjere čisti akt unutarnje administracije pod preslijom potrebe i javnih interesa.

Taj se akt ne može dovesti u savez s ma kakvom samovoljnom namjerom, te je sasvim daleko od svih takvih gledišta, koja zastupa javni kritičizam. Ovom se odredbom naprosto opet uzpostavlja pravno stanje, za kojim se već odavna težilo i do kojeg se je došlo do konzekventnog držanja tršćanske obćine u pitanju namještanja stranaca. Što se međutim tiče namještanja stranih podanika, sklonio je namjestništvo, da se uz podipano respektiranje svih domaćih učini izuzetak kod osoba, koje to svojim radom zavedrjuju, te im se dade neki termin, u kojim će moći oblasti pravno opravdati svoj postupak. Osim toga ima namjestništvo pravo u svako doba da enemogućiti uobičajeno namještanje takvih javnih funkcionara, ali ono će uzeti obzir na one osobe, koje su dulje vremena u komunalnoj službi.“

Kolera u Banovini. Dosad je bilo u Banovini preko 40 slučajeva kolere, i to najvjestije smrtnih. U Bošnjacima su se pojavila 4 nova slučaja kolere. Konstantin je jedan sumnjiv slučaj u Podgajcu, 4 slučaja u Lacarki (kotar Mitrovića). Jedan slučaj u Mitrovici, gdje je jedan umro od kolere. U Ilincu (kot. Šid) izoliran je u bolnici jedan radnik radi sumnjivih simptoma kolere. Zem. vlada i zagrebačka gradska obćina preduzeće najstrože mjere, da se ova epidemija ne unese u Zagreb. Tako je zabranjeno uvoženje voća, povrća i zelenja, i uobće živeža.

Gradske vijesti.

Odlikovanje. Zapovjednik mjestne domobranske posade major g. Dragutin Böttner odlikovan je od Njegova Veličanstva vitežkim krstom Franje Josipa za usluge.

Obuljen proti Krstelju! Upravo je izišla priručna zbirka o zakonima obćinskog ustava. Priređili M. Obuljen i Stojanov. U povjestnom i kritičnom prikazu piše viši sudski savjetnik Obuljen ovo:

„Nije rijedak slučaj, da načelnik izgubi povjerenje većine u vijeću pa da isto „posli idu“, kao što se kadkad događa da uzprkos opozicije u vijeću, koja obuhvaća većinu vijećnika, načelnik i pojedini prisjednici, proti kojima postoji i djeluje opozicija — ostaju i dalje „na časti“ te da odnosnim neprilikama i vremenjima, s kojih tri obćenita javna stvar, može da doskoči, ako hoće i koliko hoće, samo vlada koja ima pravo da svrgne obćinske upravitelje. dotično da razpusti cijelo vijeće, već radi same jedne osobe u upravi, dok vijeće kao takovo ili većina istoga ne samo nije ništa skrivila, već je doista htjela i nastojala da se obćinom dobrom upravlja. To se sve događa, jer u zakonu nema ni traga o takozvanoj političkoj odgovornosti ili zavisnosti načelnika od vijeća.“

Bilo bi dobro, da naš Cuvaj-paša Krstelj upamti što piše njegov doglavljenik Obuljen!

U fond „Hrvatske Misli“ dopriniješe: da počaste uspomenu pok. Šime Peršena Justo Dellagiovanna K 2, Josip Drezga K 2, Ante Škalabrin K 2; da počaste uspomenu pok. Vilima Dellagiovanna preč. Dn. Ivan Bjažić K 2, Josip Drezga K 2, Uprava lista najljepše zahvaljuje.

Vjenčanje. Ravnatelj ovdješnje podružnice Jadranske banke gosp. Dušan Rapo vjenčao se danas u Komizi s odličnom spodbicom Nellom Usmiani. Sretnim mladenca naša čestitajmo!

Drinković-Krsteljeva „Rieč“. Pišu nam iz Zadra: Čitajući brojanicu „dipaša“ koji odbacuje Drinković-Krsteljevu „Rieč“, začudio nas gdje vidjemo, da samo trojica iz Zadra odbila Drinkovićeve organ. Ma je li moguće? Propitasmo se i doznasmo, da ih je vratilo ne tri već trinaest, i dok su prva trojica, od Drinkovića spomenuta, svećenici, deset ih je svjetovnjaka raznih zanimanja, ljudi karaktera, koji su od valjkada poznati kao pravaši i kao takvi borili se za pravaška načela. Oni su je odbili, al za to se predlatio Makjedjo. Dapače čika se po gradu, da je Makjedjo, iza kako se je ovih dana u Zadru šetao pod ruku s Drinkovićem, obećao, da će novac dobiven od malarije dati u fond „Rieči“. Rekao je „Kad primaju od Andrijaševića, Antičića i Pekića, primiti će i od mene“. (NB. Ovaj je novac Makjedjo već lani bio obećao za hrvatske škole u Zadru, a nije dao ni pare! Opazka uredničva.)

I tako Makjedjo stupa u krugok sa Drinkovićem, i to je onaj Makjedjo, čiji brat inžinir, ne bez savjeta starijeg brata skrbnika, zaprietio čak i tvornim napadajem našem predsjedniku Don. I. Prodanu.

Okavli ljudi doisto sad mogu biti predplatnici Drinkovićeve „pravaškog“ organa.

Dobrotvorci obćine šibenske. Firma Krstelj i drug hvali se, da akcija oko spajavanja njihovog lista dobro ide. Neka para, dragi nam je! Sada će bar firma odrediti se blagodati koje od obćine uziva, skoro bezplatnog uživanja kuće u kojoj se tiskara nalazi, neće štampati na teret obćinske blagajne suvišnih oglasa kao onaj o prenosivim bolestim, niti će računati za obćinu tiskane radnje 100% skuplje. Kad se već jednom nalazi u povoljnim prilikama, dr. Drinković odred' će se plaće koju od obćine prima za uređivanje svoje „Rieči“.

Pava Kovačev je sada glavoviti neprijatelj fratara i popova, tako se barem on piču i junači. Nego nezamno, da li je takav i po Promini, Kninu, Drnišu i Vrljici, gdje moli milost od fratara, u pošlu špedicije i naručaba za seoske blagajne.

Izgubljen pas. Irgubio se pas, žuti, lovski, ozivlje se na ime „Licko“. Tko ga je našao, neka se obrati na uredništvo te će dobiti od vlastnika nagradu.